

2.8.2004

2164/4/02

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Iisa Suhonen

VIIVÄSTYS TIETOJEN LUOVUTTAMISESSA

1

KANTELU

A arvosteli 10.9.2002 päivätyssä kirjeessään Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin Syöpätautien osaamiskeskuksen johtavan ylilääkärin B:n menettelyä asiakirjojen julkisuutta koskevassa asiassa.

A oli pyytänyt 13.2.2002 ja 21.5.2002 päivätyillä kirjeillään johtavalta ylilääkäriltä mm. lupaa tutustua kahden kliinisen lääketutkimuksen kaikkiin asiakirjoihin. A oli osallistunut toiseen näistä lääketutkimuksista ja asiakirjapyyntö liittyi sen seikan selvittämiseen, oliko tutkimuksessa mahdollisesti menetelty lainvastaisesti. A:n mukaan johtava ylilääkäri oli hylännyt molemmat pyynnöt 14.4.2002 ja 30.5.2002 päivätyillä vastauksilla. Perusteluissa oli viitattu lääketutkimusten potilastietojen salassapitovelvollisuuteen. A oli pyytänyt kolmannen kerran 17.6.2002 päivätyllä kirjeellään Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä samoja asiakirjoja, mutta kiirehtimispyynnöstä huolimatta asia oli edelleen johtavan ylilääkärin valmistelussa eikä A ollut saanut vielääkään viranomaisen päätöstä asiassa. A katsoi, että johtavan ylilääkärin menettely oli viivyttänyt huomattavasti asian selvittämistä.

- - -

3

RATKAISU

Katson, että johtava ylilääkäri B ei ole noudattanut viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n 3 ja 4 momentin ja 37 §:n 2 momentin säännöksiä, kun hän antoi päätöksen tietojen luovutusta koskevaan pyyntöön yli seitsemän kuukauden kuluttua siitä, kun pyyntö luovutuksesta oli esitetty hänelle.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1

Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja

velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (jälj. julkisuuslaki 621/1999) on yleislaki, jota sovelletaan lain soveltamisalaan kuuluviin asiakirjoihin aina, jollei erikseen ole toisin säädetty.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomaisen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan virkamiehen tai muun 2 momentissa tarkoitetun henkilön kieltäytyessä antamasta pyydettyä tietoa, on hänen ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy ja annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjan antamista koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 37 §:n voimaantulosäännöksen (2 mom.) mukaan lain 14 §:n 4 momentin säännöksiä määräajoista, joiden kuluessa tieto julkisesta asiakirjasta on viimeistään annettava, on kuitenkin sovellettava vasta 1.1.2003 alkaen. Siihen asti 14 §:ssä tarkoitettu asia oli käsiteltävä viivytyksettä ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava mahdollisimman pian. Kahden viikon määräajan sijasta oli noudatettava kuukauden määräaika ja kuukauden määräajan sijasta kahden kuukauden määräaika.

Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydettyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnassa.

3.2

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin selvitys

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunnossa todettiin, että muodollisesti johtava ylilääkäri B:n olisi tullut jo huhtikuussa 2002 tehdä asiassa viranhaltijapäätös ja liittää siihen muutoksenhakuohjeet. Lausunnossa tuotiin kuitenkin esille, että johtava ylilääkäri oli antanut huhtikuussa 2002 A:lle tutkimukseen liittyvät julkiset asiakirjat. Lisäksi A:lle oli myös selvitetty tutkimuksen kulkua ja hän oli saanut 14.4.2002 päivätyn kirjelmän liitteenä olleet asiakirjat eli kaikki asiakirjat, jotka tuolloin olivat valmiina.

Johtava ylilääkäri B totesi selvityksensä yhteenvedossa tehneensä kantelun kohteena olevassa asiassa vain yhden päätöksen 17.9.2002. Muut kirjeet olivat lyhyitä saatekirjeitä, joihin liittyivät tutkijoiden vastineet A:n kahteen kirjeeseen. B:n mukaan asian käsittelyssä ei ollut tarkoituksellisesti viivytelty, mutta kesälomat, esittelymenettely ja asian periaatteellisen tärkeyden (salassapitosäädösten alaisten tutkimusasiakirjojen luovuttaminen tutkimukseen osallistuneelle) johdosta tehty konsultointi hidastivat päätöksen valmistumista.

3.3

Kannanotto

Selvityksen mukaan A pyysi 13.2.2002 päivätyssä kirjeessä Syöpätautien osaamiskeskuksen johtavalta ylilääkäriltä eräitä asiakirjoja. Hän sai vastaukseksi johtava ylilääkäri B:n 14.4.2002 päivätyyn kirjeeseen, jossa viitattiin tutkijoiden selvitykseen. Kyseisen selvityksen mukaan A:lle ei voitu luovuttaa kaikkia hänen pyytämiään asiakirjoja, koska osa tutkimusraporteista ei ollut vielä valmistunut ja kaikkiin asiakirjoihin tutustuminen vaati lääkkeen valmistajan luvan. Erään professorin tutkimushankkeen asiakirjat voitiin selvityksen mukaan näyttää mutta ei antaa.

Käsitykseni mukaan A on tehnyt 13.2.2002 julkisuuslain 13 §:n mukaisen pyynnön saada tiedon viranomaisen asiakirjan sisällöstä. Hänen pyyntönsä olisi siten tullut käsitellä tuolloin voimassa olevan lainsäädännön mukaan viimeistään kahden kuukauden määräajassa ja mikäli kaikkea pyydettyä tietoa ei katsottu voitavan luovuttaa, olisi kieltäytymisen syy ollut ilmoitettava A:lle ja annettava hänelle tieto valitusoikeudesta.

Selvityksen mukaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä on annettu 26.11.2001 rekisterihallinto- ja tietosuojajohteet, joiden mukaan tietojen luovuttamisesta tulee tehdä toimialajohtajan virallinen päätös. Johtava ylilääkäri B on toiminut kyseisenä aikana toimialajohtajana, minkä vuoksi hänen olisi tullut ryhtyä 13.2.2002 päivätyyn asiakirjapyyntöön perusteella valmistelevaan päätöstyöhön tietojen luovuttamisesta. Tällainen päätös, johon on liitetty asianmukainen valitusosoitus, on tehty vasta 17.9.2002 eli yli seitsemän kuukauden kuluttua tietojen luovuttamista koskevan pyynnön esittämisestä.

Katson, että johtava ylilääkäri B ei ole noudattanut julkisuuslain 14 §:n 3 ja 4 momentin ja 37 §:2 momentin säännöksiä käsitellessään A:n asiakirjojen luovutusta koskevaa pyyntöä.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen johtava ylilääkäri B:n lainvastaisesta menettelystä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kirjeen liitteet palautetaan ohessa.